

[Boligministeren.]

spørgsmål under den kommende udvalgsbehandling af lovforslaget.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til tingets hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til undervisningsministeren af Gottschalck-Hansen m. fl.

(Forespørgslen (nr. I) findes i tidenden sp. 1910).

Formanden: Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Op- hold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om fælles grænseekspedition.

(Lovforslaget (nr. 93) findes i tillæg A. sp. 2049, fremsættelsen i tidenden sp. 1545).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Otto Mørch: Med den stigende internationale trafik er det nødvendigt at lette og fremskynde overgangen over vore grænser. Socialdemokratiet er særdeles positivt over for alle foranstaltninger, der kan medføre lettelse i grænsetrafikken, og det gælder såvel for de rejsende som for transport af gods. Vi kan derfor fuldt og helt give tilslutning til den højtærede justitsministers forslag til lov om fælles grænseekspedition. En sådan lov vil betyde store lettelse i grænsetrafikken mellem Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland, fordi ind- og udrejsekontrollen kan foregå på samme sted og i umiddelbar fortsættelse af hinanden,

og fordi kontrollen kan indpasses såvel i landevejs- som jernbanetrafikken og i trafikken ad søvejen.

Lovforslaget bygger på den overenskomst, som den tidligere udenrigsminister, hr. Per Hækkerup, sluttede på Danmarks vegne med Forbundsrepublikken Tyskland den 9. juni 1965. Det er en overenskomst, der alene fastlægger rammerne for samarbejde ved grænseekspedition mellem de to lande, idet det nærmere omfang af den fælles grænseekspedition skal fastlægges senere gennem særlige aftaler mellem de to landes kompetente ministre.

Da overenskomsten af 9. juni 1965 altså udgør lovgrundlaget, finder jeg det væsentligt at understrege dens tre hovedelementer, der omfatter en regulering af forholdet mellem territorialstatens og nabostatens myndigheds kompetence i de områder, zoner, af territorialstaten, hvori nabostatens funktionærer skal have lov at foretage grænseekspedition, endvidere en regulering af det nærmere omfang af de handlinger, som nabostatens funktionærer kan foretage i zonen, og endelig en regulering af funktionærernes rettigheder og forpligtelser under deres tjeneste i zoneområdet — og her refereres der vel særlig til lovforslagets § 3 om de beskyttelsesmuligheder, som findes for funktionærerne, når de er tjenstgørende i zoneområdet. Det er mit indtryk, at overenskomsten herved sikrer et godt grundlag for et positivt og gnidningsløst samarbejde mellem danske og tyske grænsemyndigheder, når etableringen af en fælles grænseekspedition bliver en realitet og de indlandske grænsefunktionærer skal til at foretage tjenestehandlinger, her vel især pas- og toldkontrol, på det andet lands territorium.

Det er med tilfredshed, jeg konstaterer, at lovforslagets § 2, stk. 2, sikrer, at danske statsborgere ikke skal kunne anholdes af fremmede grænsefunktionærer, når de opholder sig på dansk jord. Det er ikke mindre tilfredsstillende, at overenskomstens slutprotokol sikrer statsborgere i Finland, Is-

[Otto Merch.]

land, Norge og Sverige den samme beskyttelse som danske statsborgere.

Jeg har ikke uden interesse bemærket, at den højtærede minister i sin fræmsættelses-tale gør opmærksom på, at mange af de nuværende grænseekspeditionsbygninger trænger til udskiftning eller modernisering. At det er nødvendigt, findes der særdeles stærke bekræftelser på ved jyske dagblades meddelelse forleden om, at en sundhedskommission havde kasseret en grænsestationsbygning i Møllehus. Ved denne grænsestationsbygning, der ekspederer ca. 1,4 millioner personer årligt, findes der ikke et eneste toilet eller en vaskekumme til personale eller publikum. Dette meget uheldige forhold og andre tilsvarende bliver der nu mulighed for at råde bod på, når der skal foretages sammenlægninger af grænseekspeditionssteder, hvilket jo vil nødvendiggøre opførelse af nye ekspeditionsbygninger eller ændringer i bestående bygninger.

Med disse bemærkninger kan jeg på mit partis vegne anbefale lovforslaget til velvillig behandling.

Johan Philipsen: Må jeg henvise til det, den socialdemokratiske ordfører har sagt, både hvad angår indhold og ordvalg — og så kunne jeg jo i den korteste form meddele, at venstre vil stemme for lovforslaget, og føje til, at det næppe rummer problemer.

Den overenskomst, der er truffet imellem Danmark og Tyskland, og som senere skal ratificeres, er jo meget omfattende. Jeg har til denne overenskomst et enkelt spørgsmål, jeg gerne vil stille ministeren i et eventuelt udvalg; men jeg vil gerne på forhånd sige, at hvis det svar, jeg måtte få, ikke er tilfredsstillende, vil jeg nøjes med det, for man kan jo aldrig her i livet tage mistel-tenen i ed.

I øvrigt vil jeg gerne i anledning af dette lovforslag også have lejlighed til i udvalget at stille ministeren et par generelle spørgsmål vedrørende forholdene ved den dansk-tyske grænse. Vi har en stats- og toldgrænse, hvor trafikken stiger meget stærkt, og man har forskellige priser på begge sider af denne grænse, specielt er der en lang række varer, der beskattes meget forskelligt.

Så vil jeg gerne fræmsætte nogle enkelte

bemærkninger om trafikken afvikling hidindtil; jeg vil sige det således, at under de givne forhold er det min formening, at den er afviklet tilfredsstillende. Den sporadiske kritik, der har været bl. a. i de sønderjyske aviser, har altså for det første kun oprådt med mellemrum, og for det andet har den ikke været særlig stærk. De svar, der er kommet på denne kritik, har i de fleste tilfælde været korrekte, idet man har svaret sådan noget som, at det under de givne forhold næppe kan være anderledes. Vi ved jo, at forholdene i Kruså er relativt gode, men at de langt fra er gode i Padborg og Møllehus, fordi pladsforhold og bygninger dér ikke er egnede til den voldsomme stigning i trafikken. Overenskomsten forudsætter jo konkrete aftaler med tyskerne om bygninger, parkeringspladser osv., og jeg vil gerne sige til ministeren, hvis det skulle komme til en prioritering af, hvad der skal udbygges først, Padborg eller Møllehus — jeg må føje til, at jeg fuldt ud er klar over, at det er et tungt apparat, der skal sættes i scene; det forudsætter forhandlinger mellem to stater og bevillinger på begge sider af grænsen — så vil jeg gerne lægge et godt ord ind for Møllehus. Jeg er vidende om, at problemerne i Møllehus er meget billigere og ikke nær så komplicerede at løse, og at der er bedre pladsforhold dér end i Padborg. Jeg ved godt, at ministeren vil svare: det er ikke mig, det er min kollega. Men jeg vil gerne sige helt rent ud: det, jeg er ude på, er at søge forbundsfæller med indflydelse i denne sag.

Må jeg til allersidst sige noget om det overgangssted, vi engang om nogle år skal have, hvor den kommende motorvej krydser den dansk-tyske grænse vest for Frøslev. Der er jo af ændringer i de seneste måneder sket det, at der nu i Bonn på foranledning af den mærkelige kombination Strauss-Schiller foreligger en regeringsbeslutning om, at den tyske forbundsstat i det kommende år vil anvende et meget stort antal millioner D-mark til forcering af motorvejsbyggeriet i Vesttyskland, og jeg går ud fra, at Slesvig-Holsten vil insistere på at få sin del af disse midler. Derfor kan det godt komme til at forme sig således, at vi nogle år ude i fremtiden kan konstatere, at der er en motorvej fra Hamborg til den dansk-

[Jehan Philipsen.]

tyske grænse, men at vi ingen fortsættelse har på dansk side. Men sådan som trafikforholdene i Padborgområdet i forvejen er, er det min formening, at vi i hvert fald sammen med den tyske forbundsstat skal finde en løsning på den kommende overgang til hovedvej A8. Når jeg siger det i denne forbindelse, føjer jeg til, at jeg i næste uge i form af et spørgsmål til trafikministeren agter at efterlyse den viden, han måtte have om dette spørgsmål. Men jeg henleder altså justitsministerens opmærksomhed på, at en løsning af forholdene i Padborg godt kan blive noget influeret af, hvorvidt vi får en grænseovergang ved den kommende motorvej på et tidligere tidspunkt, end det for et år siden kunne se ud til.

Så har jeg i øvrigt lyst til at føje en meddelelse til, som ikke kræver noget svar, og som jeg for så vidt ikke ønsker noget svar på. Jeg går ud fra, at jeg i de sønderjyske landsdele i den kommende tid bliver stillet over for det spørgsmål: hvorfor var der ingen sønderjyske socialdemokrater på folketingets talerstol i denne anledning? Jeg kan meddele, at jeg agter at svare, at mig bekendt er der ikke noget i vejen med de sønderjyske socialdemokrater ud over, at de optræder på Christiansborg i for stort et antal, men at socialdemokratiet i øvrigt ved denne lejlighed var repræsenteret ved en udmærket ordfører.

Må jeg afslutte med at sige, at venstre kan tiltræde lovforslaget. Trafikken stiger, lad os få problemerne løst.

Adam Møller: Ud fra tilsvarende principielle betragtninger som dem, der er fremsat af de to foregående ordførere, kan også det konservative folkeparti tiltræde, at dette lovforslag får en velvillig behandling. Der er jo en stigende international trafik, og den må efter vor opfattelse ses som et gode. Den medvirker utvivlsomt til at øge den mellemfolkelige forståelse, og den bevirker, at man inden for det europæiske område, som vi naturligvis geografisk i særlig grad må være interesseret i, får en dybere forståelse for de livsvilkår, andre har.

Det er klart, at det er praktisk, at man, således som det også er sket i dette tilfælde, begynder med en aftale med Forbundsrepu-

blikken Tyskland, fordi det er den stat, vi har fælles landegrænse med, og det er vel også naturligt både under hensyn til det meget stærke handelssamkvem og de andre forbindelser, vi har med Vesttyskland. Vi ser altså et formål i, at man gør disse grænsepassager så lette som muligt, og så vidt vi kan se, vil dette lovforslag medvirke dertil. Når man passerer grænserne, hvad enten det foregår til lands eller til vands, kan man jo godt konstatere, at myndighederne, det gælder både toldvæsen og politi, viser megen forståelse for at fremme en let grænseekspektion; men alligevel viser det sig, at der på dage med særligt pres på trafikken kan opstå en ret langvarig grænseekspektion. Man må derfor naturligt være interesseret i alle de foranstaltninger, der uden at skade andre hensyn kan indføres for at fremme en hurtig og hensigtsmæssig ekspedition. Vi mener, at dette lovforslag har et sådant sigte.

Ved lovforslagets eventuelle vedtagelse vil man samtidig godtage den overenskomst, der er afsluttet i 1965 med Forbundsrepublikken Tyskland. I øvrigt ser jeg det som et gode, at man har udformet lovforslaget således, at vi kan følge efter med andre stater, hvis dette måtte vise sig hensigtsmæssigt; det kan være de skandinaviske lande, det kan eventuelt være England, og det kan være andre stater. Det er sikkert rigtigt, at lovforslaget allerede nu får en sådan almindelig udformning.

Hvad angår de problemer, som man måske med den givne anledning kunne komme ind på vedrørende praktiske løsninger af eksisterende vanskeligheder ved den sønderjyske grænsepassage eller andre steder, vil jeg gå ud fra, at vi får lejlighed til at komme ind på disse detaljer ved en kort udvalgsbehandling. Jeg skal anbefale, at vi får et sådant udvalg, og anbefale, at lovforslaget får en velvillig behandling.

Pia Dam: Mit parti kan støtte lovforslaget ud fra den betragtning, at det kan løse mange praktiske problemer ved grænsekontrol og grænseovergang. Vi tror dog, at det kan rejse visse juridiske og folkeretlige problemer, men det kan vi jo se på i udvalget. Vi kunne således eventuelt tænke os, at der ved anholdelse på fremmed grund

[Pia Dam.]

altid skulle være en af nationalstatens repræsentanter til stede. I øvrigt kan vi anbefale lovforslaget.

Niels Helveg Petersen: Med sin vedtagelse af dette lovforslag giver folketetinget dels samtykke til ratifikation af den dansk-tyske overenskomst af 1965, dels udtrykkelig lov hjemmel herfor, dels en slags forhåndssamtykke til afslutning af lignende aftaler. I bemærkningerne er der udtrykkelig nævnt muligheden for fælles grænseekspedition ved etablering af en fast forbindelse over Øresund; men hvis jeg forstår det ret, er det teoretisk muligt at indrette en fælles grænseekspedition med ethvert land, som vi har søværts forbindelse med. Det kan jo tænkes, at det kan få betydning for en fælles grænseekspedition f. eks. med Norge og Finland, og i så fald er det vel meget godt, at regeringen har denne mulighed. Jeg nævner som et kuriosum, at landet Berlin er omfattet af aftalen, omend det dog næppe er sandsynligt eller lige om hjørnet, at vi etablerer fælles grænseekspedition med landet Berlin.

Jeg har ingen betænkeligheder; jeg finder, at det er et praktisk lovforslag, som kan lette rejselivet og transporten af gods over grænsen. Denne er vel hidtil stort set foregået på en rimelig og hensigtsmæssig måde; men jeg tror, at der med fælles grænseekspedition kan opnås betydelige lettelser. Selve aftalen er udformet med stor grundighed, og den kan eventuelt opsiges. Jeg har derfor ingen betænkeligheder. Jeg kan anbefale.

Niels Westerby: Liberalt centrum har intet principielt at indvende mod det stillede lovforslag.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg takker samtlige ordførere for den enstemmige tilslutning til lovforslagets principper og skal erklære mig villig til at drøfte enkeltheder om lovforslaget i et udvalg. Det har der jo fra flere sider været ytret ønske om, og jeg må erkende, at netop et lovforslag af denne karakter egner sig til udvalgsbehandling, fordi der er adskillige oplysninger, som jeg tror vi bedre får frem under udvalgets behandling af sagen.

Der har været rejst et spørgsmål om overgangen ved Møllehus, og hr. Johan Philipsen har allerede gjort opmærksom på, at det er min kollegas anliggende, idet Møllehus ejes af toldvæsenet; det vil altså sige, at det er finansministeren, der råder over denne overgang. Det er tænkeligt, at der ikke kommer nogen konkurrence i gang mellem Padborg og Møllehus — jeg forstår, at hr. Johan Philipsen ønsker Møllehus ombygget først. Der er dog det, der taler herimod, at Møllehus ligesom Gebersmark ikke er præget af international trafik, og netop den stigende internationale trafik blev jo af flere ordførere fremhævet som anledning til denne lovgivning. Sagen er den, at Møllehus kun anvendes af danske og tyske statsborgere, hvorimod fremmede landes statsborgere ikke har overgang ved Møllehus. Men jeg ved, at der er planer om at ombygge Møllehus, eventuelt afløse den nuværende bygning med en ny. Der er også planer om at bygge nyt i Padborg ved Oksevejen, og her tror jeg der først bliver etableret en fælles tysk-dansk grænseekspedition.

Jeg takker endnu en gang for tilslutningen og skal erklære mig villig til at medvirke ved udvalgsbehandlingen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger i anledning af svangerskab m. v. [af Morten Lange m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 85) findes i tillæg A. sp. 1889, fremsættelsen i tidenden sp. 1456).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Min stilling til lovforslaget er den, at jeg på den ene side har sympati for de synspunkter, der